

καὶ ἄλλα ἐπίσης ὀνομαστὰ, ἀλλὰ καὶ ἕτερα ἄτινα, διὰ τὴν μικρὰν αὐτῶν διάδοσιν, ἤθελεν εἶναι συγγνωστὸς ἂν ἠγνόει· οὐκ ὀλίγοι δὲ τῶν συγχρόνων, τῶν διδασκόντων σήμερον ἔντε Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, θέλουσιν αἰσθανθῆ διαθρυπτομένην τὴν ἰδίαν φιλαυτίαν, βλέποντες ἀναφερόμενα καταλλήλως τὰ ἑκυτῶν ὀνόματα ὑπὸ μαθητοῦ τοῦ Βατοπαιδίου. Ἡμεῖς δὲ εὐγνωμονοῦμεν τῷ σεβασμίῳ ἀρχιμανδρίτῃ ἐπὶ πολλοῖς, καὶ μάλιστα ὅτι παρέχει ἡμῖν ἰσχυρότατον ἐπιχείρημα κατὰ τῶν περιηγητῶν ἐκείνων οἵτινες, ἐπιπολαίως παρατηροῦντες, παριστῶσι τὰ ἑλληνικὰ μοναστήρια καταδεδικασμένα εἰς ἀθεράπευτον ἀμάθειαν. Καὶ ὁμῶς οὐ πρὸ πολλοῦ χρόνου τὸ Βατοπαιδίον ἐκαλλύνετο καὶ ὑπὸ Ἀκαδημίας. Ἀπὸ τοῦ 1749 ἔτους ὁ Νεόφυτος Καυσοκαλυβίτης ἐδίδασκεν ἐν αὐτῷ, ἀξίως ὀνομασθεὶς ὑπὸ τοῦ *Villoison, recentium graecorum in graeca grammatica facile princeps* (1). Τὸ 1808 ἔτος ἡ διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ἤκμαζεν ἐν Βατοπαιδίῳ, καὶ δικαίως ὁ Κοραῆς ἔλεγε πρὸς τοὺς ἐν αὐτῷ· «Εὖγε καὶ ὑπέρευγε, σεβασμιώτατοι Βατοπαιδινοί. Ἐάν ἐσεῖς πληρώσατε ὅ,τι χρεωστεῖτε εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν μητέρα καὶ πατρίδα, ἡ πατρίς πρέπει νὰ σᾶς εὐχαριστήσῃ ὡς εὐεργέτας, καὶ ὄχι ὡς πληρωτάς. Σᾶς εὐχαριστῶ καὶ ἐγὼ ἐξαιρέτως, ὅτι μὲ δίδετε ἀφορμὴν νὰ κηρύξω εἰς τῆς φωτισμένης Εὐρώπης τοὺς φιλέλληνας, ποῖοι εἶναι σήμερον οἱ Μοναχοὶ τῶν Γραικῶν, καὶ νὰ ἐρωτήσω θαρρῆστὰ τοὺς εὐρισκομένους εἰς αὐτὴν ἐχθροὺς τῆς Ἑλλάδος, ἐάν ἔχωσιν ἄς μᾶς δεῖξωσι κανὲν ἔθνος ἄλλο, τοῦ ὁποίου οἱ Μοναχοὶ συνέδραμον εἰς τὸ νὰ φέρωσι τὰ φῶτα τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὴν πατρίδα των, ὡς μόνην θεραπείαν τῶν πολυχρονίων τῆς πατρίδος πληγῶν » (2).

Περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ἄλλος σοφὸς ὠραῖζε τὸν Ἄθωνα, Νικόδημος ὁ Ἀγιορίτης, οὕτινος πολλὰ συγγράμματα, πλεόν τῶν εἰκασιν, ἐτυπώθησαν ἀπὸ τοῦ 1782 μέχρι τοῦ 1809 ἔτους ἔντε Ἐνετίᾳ, καὶ Βιέννῃ, καὶ Λειψίᾳ, καὶ Κωνσταντινουπόλει (3). Εἰ δὲ καὶ ἀπὸ πεντήκοντα περίπου ἐτῶν αἱ φιλολογικαὶ σπουδαὶ παρήκμασαν ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς μοναῖς, ἡ παρακμὴ ἐξηγεῖται εὐκόλως· καὶ τὸ καθ' ἡμᾶς νομίζομεν τὴν ὑφεσιν ταύτην ὄλως προσωρινήν, ἐπικαλούμενοι εἰς μαρτυρίαν αὐτὸ τοῦ Κ. Εὐελπίδου τὸ φιλοπόνημα. Θεωροῦντες ἄρα τοῦτο αἴσιον οἰωνόν, λαμ-

(1) Ὁρα Πανδ. τόμ. 15' σελ. 176.

(2) Βίοι Πλουτ. Μέρος 4, σελ. 15'.

(3) Ἐκ τῶν σπουδαιωτέρων καὶ ἐκτεναγέρων συγγραμμάτων τοῦ Νικοδήμου τὸν Συναξαριστὴν, περιέχοντα τοὺς βίους τῶν Ἁγίων τῆς ἐκκλησίας, ἐπεχείρησε νὰ ἐκδώσῃ ἐγκρίσει τῆς ἐξουσίας, ὁ κ. Θ. Ι. Φιλαδελφεύς. Τοῦ ἀναγκαίου δὲ τούτου βιβλίου εἰς πάντα χριστιανὸν καὶ φιλόστορον τὴν ἀπόκτησιν συνιστῶμεν θερμῶς, καθόσον μάλιστα ἐκ τῆς ἀναγνώσεως οὐ μόνον ὠφέλειαν ἀλλὰ καὶ τέρψιν καρπούμεθα. Σ. Π.

βάνομεν τὸ θαρρῆος νὰ προσθέσωμεν καὶ εὐχὴν τινὰ, τὴν ἐξῆς· Τὰς ἐν τῷ Ἄθωνι βιβλιοθήκας δὲν δύναται νὰ ἐπισκεφθῶσι δεόντως, διὰ πολλοὺς λόγους, οἱ ξένοι· δὲν θέλει ἄρα περιάψῃ ὁ ἐκδότης τῶν λόγων τοῦ Χρυσοστόμου καὶ νέαν τιμὴν εἰς τὸ ἴδιον ὄνομα, ἐάν δημοσιεύσῃ κατάλογον τοῦ παλαιογραφικοῦ πλοῦτου ὃν κέκτηται τὸ Ἅγιον Ὄρος;

A. Δ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΛΟΓΑΪΤΗΣ.

Ὁ Νικόλαος Φλογαῖτης, διανύσας δλόκληρον σχεδὸν τὸν βίον αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ μεγάλου ἀγῶνος μέχρι τοῦ 1866 ἔτους, λειτουργὸς τῆς Θέμιδος ἐν Ἑλλάδι, δὲν ἀνήκει μὲν ἰδίως εἰς τὴν τάξιν ἐκείνην τῶν λογίων, οἵτινες εὐεργετοῦσι τὴν πατρίδα διὰ συγγραφῆς, ἀφοσιούμενοι κατ' ἐξαιρέσειν εἰς τὴν μελέτην τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἀναλισκόμενοι χάριν τῆς ὠφελείας τῶν ἄλλων· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐνῷ ἐκράτει τῆς Θέμιδος τὴν πλάστιγγα, εὗρισκε καιρὸν νὰ καταγίνεται καὶ εἰς συγγραφὴν, ἡ *Πανδώρα* νομίζει καθήκον νὰ εἴπῃ ὀλίγα περὶ αὐτοῦ, διακριθέντος μάλιστα ἐπὶ νομομαθεῖς καὶ εὐθύτητι.

Γεννηθεὶς ἐν Ὁδησσῷ τὸ 1799 ἔτος ὑπὸ πατρὸς Λευκαδίου μετερχομένου τὴν ἐμπορίαν, καὶ μητρὸς Κωνσταντινουπολίτιδος, καὶ σπουδάσας ὅσα τότε ἐδιδάσκοντο ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, ἐπεδόθη καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἐμπορικὸν στάδιον, ὅτε καὶ ἐμυήθη εἰς τὰ τῆς ἐταιρίας τῶν φιλικῶν, κατηχηθεὶς ὑπὸ Ξένη, οἰκειοτάτου τοῦ ἀοιδίμου Ἀλ. Ἰψηλάντου, χρησιμεύσας δὲ μετὰ ταῦτα, ἔνεκα τῆς εὐφύας καὶ τῆς φιλοπατρίας αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς πανελληνίου ἐκείνης ιδέας.

Τὸ 1821 ἔτος ἀναχωρήσας ἐξ Ὁδησοῦ εἰδραμε πρὸς τὸ ἐν Δακίᾳ στρατόπεδον τοῦ Ἰψηλάντου· ἀλλ' ὁ ἀδελφὸς τούτου Δημήτριος, ὁ ἐνδόξως ὑπηρετήσας τὴν πατρίδα καὶ ἐν αὐτῇ ἀποθανὼν, ἀπέτρεψεν αὐτὸν, ἀποστείλας εἰς τὴν ἤδη ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα, χάριν μεταβιβάσεως ἀναγκαιοτάτων μυστικῶν διαταγῶν. Ἐπειδὴ ὁμῶς τὸ πλοῖον ἐφ' οὗ ἐπέβαινε παρεμποδίσθη ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξουσίας, μόλις κατώρθωσε νὰ καταβῆ εἰς Πελοπόννησον περὶ τὸν Ἰούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Διορισθεὶς ἀξιωματικὸς ὑπὸ τοῦ Ἰψηλάντου πολιορκουμένου τὴν Τρίπολιν, ἠγωνίσθη στρατιωτικῶς ἐκεῖ τε καὶ ἐν Κορίνθῳ μετὰ ταῦτα. Ὅτε δὲ οἱ ἐν Ἀκροκορίνθῳ Ἄλβανοὶ ἀπεφάσισαν νὰ παραδοθῶσιν, ὁ Ν. Φλογαῖτης ἐδόθη αὐτοῖς ὁμηρος ὑπὸ τοῦ Ἰψηλάν-

του. Ἐμεινε δὲ ἐκεῖ φρούραρχος μέχρι τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ συνελεύσεως, ὅτε, ὡς τις τῶν λογιωτέρων τῶν χρόνων ἐκείνων, διορίσθη εἰς πολιτικὴν ὑπηρεσίαν.

Καὶ πρῶτον μὲν διορίσθη πρῶτος γραμματεὺς τῆς γενικῆς ἀστυνομίας, ἥτις πρὸς τοῖς διοικητικοῖς καὶ ἀστυνομικοῖς ἔργοις, ἐξεπλήρου καὶ τὰ τοῦ εἰρηνοδίκου, πρωτοδίκου καὶ τοῦ ἐφέτου καθήκοντα· μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέθετο αὐτῷ ἡ κυβέρνησις τὴν ἐν Ναυπλίῳ σύστασιν ἀστυνομίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κολοκοτρώνης, ἔχων τότε εἰς τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν τὸ Ναύπλιον, συνέστησεν αὐτὸς τοιαύτην, ὁ Ν. Φλογαίτης ὠνομάσθη ἀρμοστής αὐτῆς τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1823 ἔτους. Δυστυχῶς, ἐνῷ διεύθυνε τὰ τῆς ἀστυνομίας ἐνέσκηψε δεινὴ ἡ πανώλης εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην· ἀλλὰ τοιαύτην δραστηριότητα ἀνέδειξεν ὁ ἀρμοστής καὶ τοιαῦτα μέτρα διέταξεν, ὥστε τὸ μὲν κκχὸν κατεστάλη, ὁ δὲ Κολοκοτρώνης, εὐχαριστήσας αὐτὸν ἐγγράφως, ἐπεκάλεσε σωτῆρα τῆς πόλεως. Μετά τινα χρόνον διορισθέντος τοῦ Κ. Κανάρη ἐπάρχου Σάμου, διορίσθη καὶ ὁ Φλογαίτης Γεν. ἀστυνόμος τῆς νήσου ταύτης· ἀλλὰ ἐπειδὴ οἱ Σάμιοι ἀπέπεμψαν ἀμφοτέρους, ἐπανῆλθεν εἰς Σαλαμίνα, ὅπου ἔδρευε τότε ἡ κυβέρνησις, καὶ διορίσθη γραμματεὺς τῆς ἐπὶ τῶν δασμῶν ἐπιτροπῆς, ὑπηρετήσας μετὰ ταῦτα καὶ ὡς γραμματεὺς ἐπάρχου καὶ ὡς ἐπαρχος, τὸ δὲ 1823 καὶ ὡς νομικὸς σύμβουλος καὶ διευθυντὴς τῆς δικαστικῆς ὑπηρεσίας ἐν Πόρῳ.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἄρχονται αἱ ὑπὸ τὴν τακτικὴν κυβέρνησιν τοῦ Καποδιστρίου καὶ τὴν μετὰ ταῦτα τοῦ βασιλέως ὑπηρεσίαι αὐτοῦ· ἀλλὰ πρὶν ἢ εἰπῶμεν καὶ περὶ τούτων ὀλίγα, μὴ λησμονήσωμεν ὅτι ἡ κυβέρνησις τοῦ 1824 ἔτους, τιμῶσα τὰς πιστάς καὶ συνετάς ἐκδουλεύσεις τοῦ ἀνδρός, ἔδωκεν αὐτῷ βαθμὸν ταξίαρχου ἢ ταγματάρχου, προβιβάσας περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ ἔτους καὶ ἀντισυνταγματάρχην. Τοιοῦτος δὲ καὶ τοσοῦτος ὁ ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ καλοῦ ἀφιλοκερδῆς ζῆλος αὐτοῦ, ὥστε τὸ μὲν 1824 συνετέλεσεν εἴπερ τις καὶ ἄλλος εἰς τὴν ἐν Ναυπλίῳ Ἰδρυσιν φιλανθρωπικῆς ἐταιρίας πρὸς περίθαλψιν τῶν ἀπόρων καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν ὀρφανῶν, τὸ δὲ 1826 εἰς τὴν κατάρτισιν τοῦ ἑπτανησίου στρατιωτικοῦ σώματος, ὑπερ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Διον. Εὐμορφοπούλου διακρίθη ἰδίως κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀπὸ τοῦ 1829 μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὑπηρετήσε δικαστικῶς, ἥτοι πρόεδρος πρωτοδικῶν, ἀρειοπαγίτης καὶ πρόεδρος ἐφετῶν. Κατὰ δὲ τὸ μακρὸν καὶ ἐπίπονον τοῦτο στάδιον ἀπέδειξε καὶ τιμιότητα καὶ σύνεσιν καὶ νομομάθειαν καὶ ἀπροσωποληψίαν, ἐλκύσας οὕτω τὴν ἀγάπην τῶν συμπολιτῶν.

Ἴδου δὲ καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ·

Τὸ 1828 ἐξέδοτο ἐν Αἰγίνῃ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν

Διαβόητος πλάνη περίεργον καὶ τερπνὴν συλλογὴν διηγημάτων περὶ ἀνθρώπων, οἵτινες ἀπατήσαντες τὴν εὐπιστίαν τῶν λαῶν ἀνέβησαν εἰς θρόνους, σφετερισθέντες ὀνόματα θανόντων ἡγεμόνων. Ἡ συλλογὴ ἄρχεται ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Καμβύσου (520 π. Χ.) καὶ φθάνει μέχρι τοῦ 1818 ἔτους.

Τὸ 1830 ἐδημοσίευσεν ἐν Αἰγίνῃ ὡσαύτως *Συνοπτικὴν γραμματικὴν*, ἥτοι στοιχειώδεις ἀρχὰς τῆς μουσικῆς μετὰ προσαρμογῆς εἰς τὴν νεωτέραν, διότι καὶ τὴν μουσικὴν ἐγίνωσκε κατὰ βάθος ὁ μακαρίτης (1). Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ταύτην ἔχει πρὸ πάντων τὴν ἀρετὴν, ὅτι περιλαμβάνει πίνακα τεχνικῶν ὄρων κατὰ τὴν ἑλληνίδα, καὶ σήμερον ἐτι χρήσιμον. Ἀλλὰ καὶ ἡ εἰσαγωγή, ἐξιστοροῦσα πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ τῆς ἐνάρξεως καὶ μορφώσεως τῆς μουσικῆς ἐν Ἑλλάδι, εἶναι ἀξία λόγου.

Τὸ 1847 ἐξέδωκεν ἐν Ναυπλίῳ σύντομον πραγματείαν, *Λογικὰ ἐπιχειρήματα* ἐπιγραφομένην, ἥτις διηρημένη εἰς τρία κεφάλαια ἐξετάζει α — τίνας αἱ ἀρχαὶ τῶν ἐπιχειρημάτων, β — τίνα τὰ σχήματα καὶ αἱ ἐπωνυμίαι αὐτῶν, καὶ γ — τίνα τὰ κυριώτερα ἐπιχειρήματα ὧν γίνεται χρῆσις εἰς τὴν νομικὴν ἐπιστήμην.

Μετὰ ταῦτα ἐνησχολήθη εἰς τὴν ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ μετάφρασιν τοῦ ὀνομαστοῦ συγγραμματος τοῦ Taglionì, ἐν ᾧ γίνεται σύγκρισις τοῦ γαλλικοῦ κώδικος πρὸς τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο συνταχθὲν πρὸς χρῆσιν τῶν πανεπιστημίων τῆς Ἰταλίας καὶ ἐγκριθὲν ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ γεν. διευθυντηρίου τῆς δημοσ. παιδείας καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργείου, μετεφράσθη καὶ εἰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας· ὁ δὲ ἡμέτερος μεταφραστὴς ἐπλούτισε καὶ διὰ εἰσαγωγῆς, καὶ διὰ σχολίων, καὶ διὰ συγκριτικοῦ πίνακος τῶν κεφαλαίων τῶν Βασιλικῶν πρὸς τὰς διατάξεις τῶν Εἰσπηγήσεων, τῶν Πανδεκτῶν, τοῦ Κώδικος καὶ τῶν Νεαρῶν.

Τοιοῦτος ἐν περιλήψει ὁ βίος καὶ τοιαῦτα τὰ ἔργα τοῦ μακαρίτου Ν. Φλογαίτου, ἅτινα τιμῶσα ἤτε ἑλληνικὴ κυβέρνησις καὶ ἄλλαι ξέναι ἀπένειμον αὐτῷ παράσημα· καὶ δικαίως, διότι καὶ ὡς πολίτης, καὶ ὡς στρατιώτης, καὶ ὡς δημόσιος λειτουργός, καὶ ὡς συγγραφεὺς ἐγένετο ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐνικυτῶν χρήσιμος τῇ πατρίδι.

N. N.

(1) Ὁρα Πανδ. τόμ. ΙΑ' σελ. 213.